

فضای مالی چیست

چگونه ایجاد می شود

ترجمه: ف.م. هاشمی

مشاوران اقتصادی آنها قرار داشته است. در نهادهای مالی بین‌المللی چون صندوق بین‌المللی پول نیز، این بحث، سابقه‌ای طولانی دارد.

تعریف «فضای مالی»

«فضای مالی» چیست؟ فضای مالی به امکانی در بودجه دولت‌ها اطلاق می‌شود که اجازه می‌دهد منابع مالی اضافی به اهدافی مشخص اختصاص یابد، بدون آنکه ثبات سیستم مالی و اقتصادی کشور به خطر بیفتد. فرض بر این است که فضای مالی هنگامی ایجاد می‌شود که دولت به منابع مالی فوق‌العاده و پیش‌بینی نشده دست می‌یابد. (مانند افزایش بی‌سابقه بهای نفت -م) دست می‌یابد و از این طریق، می‌تواند هزینه‌های خود را گسترش دهد. «فضای مالی» از طریق افزایش مالیات، دریافت

«فضای مالی»، اصطلاحی است که اگرچه اخیراً در محافل مالی جهان کاربرد گسترده پیدا کرده اما، معنی آن همچنان مبهم باقی مانده است. برخی مواقع، از این مفهوم هنگامی استفاده می‌شود که دولت قصد دارد از محدودیت‌های مالی بکاهد تاراه برای تأمین مالی پروژه‌های زیربنایی از طریق استقراض هموار گردد. منطق نهفته در ورای این استدلال چنین است که این پروژه‌ها دارایی‌های مولدی تولید می‌کنند که هزینه اولیه را در درازمدت مستهلک خواهد ساخت. بدین ترتیب، «فضای مالی» لازم جهت طرح‌های زیربنایی، ایجاد می‌شود. اما، اخیراً اصطلاح «فضای مالی» را کسانی نیز مورد استفاده قرار می‌دهند که طرفدار افزایش هزینه‌های بهداشتی آموزشی می‌باشند و معتقدند که هزینه‌های فوق‌را بازده بیشتر سرمایه انسانی در بلندمدت جبران می‌کند. اگرچه اصطلاح «فضای مالی»، اصطلاحی نسبتاً جدید است اما، مفهوم دیرپاست. این مفهوم، از دیرباز یکی از عناصر سیاست‌گذاری سالم مالی تلقی می‌شده و اصولاً چالش ایجاد فضای مالی مناسب، همیشه رویاروی دولت‌ها و

مدیریت.

- افزایش درآمد: برای کشورهای
که سطح درآمد آنها نسبت به تولید
ناخالص داخلی پایین است، گسترش
پایگاه مالیاتی و بهبود روش های
جمع آوری مالیات، مهم ترین هدف
محسوب می شود. برای کشورهای
کم درآمد، این نسبت باید حداقل به
۱۵ درصد برسد.

- افزایش استقراض: از آنجایی که
استقراض داخلی و خارجی باید به
سرعت بازپرداخت شود، لذا،
سیاست گذاران باید سود و زیان اجتماعی
و اقتصادی استقراض را به دقت ارزیابی
نمایند.

- انبساط پولی: این انتخاب، چندان
مناسب به نظر نمی رسد. استقراض دولت از
سیستم بانکی باید فقط در چارچوب اهداف
عمومی سیاست پولی و مالی انجام شود.

- افزایش اعتبارات خارجی: برای

اغلب کشورهای در حال توسعه، افزایش
اعتبارات خارجی جهت نیل به «اهداف
توسعه هزاره» (MDG) قابل پیش بینی و
حصول است. اما، این اعتبارات فقط
هنگامی مؤثر واقع می شود که با شرایط
ترجیحی واگذار شده و مقدار آن نیز در
میان مدت قابل پیش بینی باشد.

- سلامت سیاست های کلان
اقتصادی: هرگونه تعلل در اجرای
طرح های مورد تصویب صندوق
بین المللی پول، تردید طرف های خارجی
را در واگذاری اعتبارات جدید به
کشورها دامن می زند.

خلاصه اینکه، بحث «فضای مالی»،
بحثی سودمند است که نشانگر اهمیت
نیل به رشد اقتصادی از طریق افزایش
هزینه های زیربنایی در چهارچوب
«اهداف توسعه هزاره» است. صندوق
بین المللی پول، خود را متعهد می داند که
در جهت توسعه «فضای مالی» با کلیه
کشورهای جهان همکاری نماید.

منبع: سایت اینترنتی صندوق
بین المللی پول

می کند. اگر صندوق پی ببرد که افزایش
هزینه ها، ثبات اقتصاد کلان و بازپرداخت
دیون کشورها را به خطر می اندازد، در این
مورد هشدار می دهد. افزایش هزینه ها در
یک بخش، به ویژه اگر از محل اعتبارات
خارجی تأمین شود، ممکن است
پیامدهای سوئی برای دیگر بخش ها
داشته باشد. این امر، در محاسبات
صندوق بین المللی پول به دقت مدنظر
قرار می گیرد. صندوق در ارزیابی خود به
عوامل زیر توجه می کند:

- تجدید نظر در اولویت بندی
هزینه ها: حذف هزینه های غیرمولد،
هدفی بسیار مهم محسوب می شود.
سوبسیدها و هزینه های نظامی، از جمله
مهم ترین این اقلام می باشد. در عین حال،
از هزینه های مولد نباید هراسید.
صرفه جویی در چنین هزینه هایی در یک
بخش، می تواند اثرات مخربی بر دیگر
بخش های اقتصاد باقی بگذارد.

- افزایش کارایی: اهداف دیگر
عبارتند از: اجرای زمان بندی شده
طرح ها، جلوگیری از فساد و بهبود

اعتبارات خارجی، حذف هزینه های زائد،
استقراض (از داخل یا خارج) و یا
استقراض از منابع بانکی نیز قابل حصول
است. این کار باید به نحوی انجام شود که
سیاست های کلان اقتصادی و نیز استمرار
سیاست های پولی و مالی کشور را مختل
نکند.

چگونه می توان این کار را انجام داد؟
دولت باید مطمئن شود که افزایش
هزینه ها در کوتاه مدت، از طریق
درآمدهای جاری و آتی قابل جبران
می باشد. برای کشورهای در حال توسعه
و در حال گذار، اهمیت «فضای مالی» به
مراتب بیشتر از کشورهای توسعه یافته
است زیرا، نیازهای مبرم کشورهای اول
بسیار بیشتر از کشورهای دوم است.

رویکرد صندوق بین المللی پول
موضوع صندوق بین المللی پول
درباره «فضای مالی» چیست؟ وقتی
صندوق وضعیت اقتصاد یک کشور را
مورد بررسی قرار می دهد، بر روی مسئله
ایجاد فضای مالی برای پروژه های
زیربنایی و برنامه های اجتماعی، تأکید